

Ad fontes – akademi for musikk og liturgi

I løpet av de siste 40 år er det blitt nedlagt et stort arbeid innfor liturgi og gudstjenestefornyelse. Liturgi- og salmebokreformer har nærmest kommet på løpende bånd med til dels banebrytende forandringer, ikke minst når det gjelder **musikken**. Den siste liturgi-reformen er antagelig den mest omfattende og radikale, ikke minst fordi ny liturgi, ny liturgisk musikk, ny salmebok/koralbok, nye tekstrekker og ny bibeloversettelse kommer samtidig.

Dette skulle utløse en begeistring, en ny vår for gudstjenestearbeid og gudstjenestebesøk i kirken. Situasjonen er dessverre ikke slik. Mange menigheter opplever frustrasjon og krise i forbindelse med gudstjenestearbeidet, og det er mange – også i sentrale kirkelige organer – som sitter med følelsen av en «liturgisk blåmandag».

Det er viktig at det tas noen NYE GREP!

Et av de viktigste stikkordene for den siste liturgireformen har vært *bredde*, ofte forstått som en stor åpenhet for populærkulturen. I kjølvannet av dette er det ingen tvil om at kirken også er blitt mer og mer avhengig av kommersielle uttrykksformer, der f.eks. musikken i stor grad ses på som et *middel* til å oppnå noe annet (f.eks. større publikum). I dagens situasjon er det tvingende nødvendig å satse på **bredde og dybde samtidig**. Vi må ta musikken – kunsten – på alvor, ikke som *middel*, men som *mål*, som en nødvendig del av gudstjenesten fordi «evangeliet **må** synges» (Luther).

Ad fontes - eller "der himmel og jord møtes"

I Messen

Ni års erfaring med Ad fontes-gudstjenester i Oslo Domkirke (gregorianikk, Bach, Mozart, Schubert, Stravinsky m.fl) har vist at det finnes et vell av musikalsk-liturgiske skatter fra alle epoker som vi har mistet kontakten med, men som på enestående vis kan berike og åpne for det moderne menneskets tilgang til det vesentlige møtet "mellom himmel og jord". Det trengs en innfallsvinkel til liturgien som ikke primært er dogmatisk/intellektuell, men som går gjennom *musikken*, den kunstart som mer enn noen kan forbinde seg med ordet og utdype det. Arbeidet med å tilbakeføre kantater og messer til utgangspunktet, til **liturgien**, har vist en forbausende gjennomslagskraft hos publikum, og samtidig gitt en nyorientering om hva som kan og bør vektlegges innen liturgisk musikk. Vi har såvidt begynt å øse av disse kildene til inspirasjon og nytt liturgisk liv.

II Kunst og kontakten med samfunnet

Det andre sted der "himmel og jord møtes" er i kunsten. For de fleste mennesker er messen og liturgien noe fjernt. Kunsten derimot, er noe alle kan forholde seg til. Derfor er det så viktig at arbeidet med et mer allment kunstnerisk uttrykk går hånd i hånd med det liturgiske, så gudstjenestearbeidet ikke blir sittende fast i et "liturgisk elfenbenstårn".

To eksempler: Både middelalderens mysteriespill og Bach's kantater og oratorier fant sted i kirkerommet, enten som en del av eller i forlengelsen av gudstjenesten; Dette var var i begge tilfeller **samfunnsarenaer**, der musikken angikk folket. Vi trenger å bygge opp en **samfunnsarena for kunst og liturgi** der arbeidet med gudstjenesten går parallelt med konserter & sceniske fremførelser som kan formidle dype opplevelser ut over det strengt liturgiske.

III Innhold og arbeidsfelter

- 1 **Serier med "Ad fontes"-gudstjenester**, dvs. Messer med musikk fra alle epoker (gregorianikk til vår tid), a capella, m. orgel, m. orkester etc.
- 2 **Kammerkonserter og kåseri-konserter**,
Disse vil kunne ha en tematisk sammenheng med gudstjenestene eller kobles sammen med kurs og seminarer.
- 3 **Sceniske fremførelser**
Helt fra middelalderens mysteriespill har det sceniske element vært et viktig supplement til liturgien for å åpne for kunstens tolkning av menneskelivet. Draumkvedet og Spillet om enhver ("Jedermann") er slike eksempler, og det finnes et vell av temaer som venter på en konkret realisering.
- 4 **Seminarer og kurser.**
 - I **"Gudstjenestens dramaturgi"**
Arbeidet med gudstjenesten som form og drama har ikke hatt høy prioritet i Den Norske kirke. Desto viktigere er det å etablere en kurs- og seminarvirksomhet som har dette som ett hovedsynspunkt.
 - II **Seminarer i tilknytning til sceniske prosjekter og foredrag/konserter**
Det vil alltid være behov for "folkeopplysning" i forbindelse med de forskjellige kunst og kulturprosjekter i form av seminarer/kurser som øker forståelsen.

IV Innspillinger

Det tas sikte på mønster-innspillinger av liturgisk musikk i forb. m. liturgireformen: Serier m. høymessens musikk, liturgens og forsangerens resitasjoner (kollekter, prefasjoner etc.) til hjelp for innøving i den enkelte menighet. Det sier seg selv at slike innspillinger må ha en forbilledlig kvalitet.

V Sted

Fjorårets to pilot-prosjekter hadde sin basis på Granavolden. Men i tillegg omfattet programmet konserter i Gjøvik kirke og Hamar domkirke samt en Bach-gudstjeneste i St. Petri kirke i Stavanger i forb. m. Norsk Kirkemusikksymposium.

Ad fontes' virksomhet er tenkt videre, både regionalt og nasjonalt! Planene for 2015 vil i tillegg til Maria-kirken på Gran inkludere Elverum kirke, Raufoss, Gjøvik kirke, Eidsvoll kirke, Tønsberg Domkirke og Bragernes kirke i Drammen. Intensjonen er at ideene skal nå videre ut til hele landet, og at AD FONTES etableres som et tyngdepunkt for et åpent kunst- og kulturuttrykk i spennet mellom kirke og samfunn.

VI Organisasjon

Ad Fontes er en medlemsorganisasjon med et styre (foreløpig) på seks.

Det arbeides med en nyorganisering av Ad fontes våren 2015.

Hvorfor "Akademi"?

Programmene, foredragene, gudstjenestene og konsertene skal være **akademisk fundert**, dvs. basert på kvalifisert kunstnerisk og teoretisk forarbeid. Men **formen** skal ikke nødvendigvis være akademisk. Musikk, liturgi, sceniske prosjekter og konserter skal presenteres på en kunstnerisk levende måte for å engasjere et bredt publikum. Foredrag og kåserier vil kunne ivareta det "akademiske" men i en form som er mer preget av folkeopplysning enn av forelesning.

